

DOPORUČENÍ RADY**ze dne 14. července 2015****k národnímu programu reforem České republiky na rok 2015 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu České republiky z roku 2015**

(2015/C 272/09)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik ⁽¹⁾, a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 26. března 2010 schválila Evropská rada návrh Komise zahájit novou strategii pro růst a zaměstnanost (Evropa 2020) založenou na posílení koordinaci hospodářských politik. Tato strategie se zaměřuje na klíčové oblasti, v nichž je třeba přijmout opatření, aby se posílil evropský potenciál pro udržitelný růst a konkurenceschopnost.
- (2) Dne 14. července 2015 přijala Rada na základě návrhů Komise doporučení o hlavních směrech hospodářských politik členských států a Unie a dne 21. října 2010 přijala rozhodnutí o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států ⁽²⁾. Tyto dokumenty společně tvoří tzv. integrované hlavní směry a členské státy byly vyzvány, aby je zohledňovaly v rámci svých vnitrostátních politik v oblasti hospodářství a zaměstnanosti.
- (3) Dne 8. července 2014 přijala Rada doporučení ⁽³⁾ k národnímu programu reforem České republiky na rok 2014 a stanovisko k aktualizovanému konvergenčnímu programu České republiky z roku 2014.
- (4) Dne 28. listopadu 2014 přijala Komise roční analýzu růstu, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2015. Téhož dne Komise na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ⁽⁴⁾ přijala zprávu mechanismu varování, ve které není Česká republika uvedena mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Jeho platnost byla prodloužena rozhodnutím Rady 2014/322/EU ze dne 6. května 2014 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států pro rok 2014 (Úř. věst. L 165, 4.6.2014, s. 49).

⁽³⁾ Doporučení Rady ze dne 8. července 2014 k národnímu programu reforem České republiky na rok 2014 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu České republiky z roku 2014 (Úř. věst. C 247, 29.7.2014, s. 12).

⁽⁴⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (5) Dne 18. prosince 2014 potvrdila Evropská rada priority pro podporu investic, zintenzivnění strukturálních reforem a odpovědnou fiskální konsolidaci podporující růst.
- (6) Dne 26. února 2015 zveřejnila Komise svou zprávu o České republice pro rok 2015. V této zprávě byl posouzen pokrok, který Česká republika učinila v plnění jí určených doporučení přijatých dne 8. července 2014.
- (7) Dne 30. dubna 2015 předložila Česká republika svůj národní program reforem na rok 2015 a svůj konvergenční program z roku 2015. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány současně.
- (8) Na Českou republiku se v současnosti vztahuje preventivní složka Paktu o stabilitě a růstu. Vláda ve svém konvergenčním programu z roku 2015 plánuje postupné zlepšování celkového schodku vládního sektoru, který by měl dosahovat 1,9 % HDP v roce 2015 a 0,6 % HDP v roce 2018. Záměrem vlády je dosáhnout střednědobého cíle (tj. strukturálního schodku ve výši 1 % HDP) v roce 2018, ale na základě přepočteného strukturálního salda ⁽¹⁾ se očekává, že uvedený cíl bude splněn do roku 2016. Poměr veřejného dluhu k HDP by měl podle konvergenčního programu v roce 2015 dosáhnout téměř 41 % a následně by měl postupně klesat až na 40,2 % v roce 2018. Makroekonomický scénář, z něhož tyto rozpočtové projekce vycházejí, je reálný a opatření, jež mají podpořit dosažení plánovaných cílů v oblasti schodku od roku 2016, byla dostatečně upřesněna. Hrozí však, že dopad opatření plánovaných na straně příjmů by mohl být nižší, než jaký se odhaduje. Podle prognózy Komise z jara 2015 by mělo být v roce 2015 dodrženo výdajové kritérium. Pro rok 2016 se očekává určité odchýlení, neboť čistý růst výdajů referenční hodnotu přesáhne o 0,3 % HDP. V roce 2016 budou tudíž zapotřebí další opatření.

Na základě posouzení konvergenčního programu a s ohledem na prognózu Komise z jara 2015 se Rada domnívá, že Česká republika by měla ustanovení Paktu o stabilitě a růstu víceméně dodržet. Hlavní prvky stávajícího fiskálního rámce jsou zavedeny. Rozsah střednědobého rozpočtového plánování a numerického fiskálního pravidla je však omezený a prosazování vážné. Během roku 2015 by měl být podle aktuálních plánů přijat návrh reformního balíčku, který byl několikrát upraven a zpožděn. Česká republika stále čelí výzvám, pokud jde o dlouhodobou fiskální udržitelnost, a to především kvůli očekávaným nárůstům ve výdajích na důchody a zdravotní péči. V případě důchodového systému se výhled poněkud zlepšil díky příznivějším demografickým prognózám. Postupně se zvyšuje zákonem stanovený věk pro odchod do důchodu, ale změna plánovaná pro střednědobý výhled je příliš pomalá. V současné době jsou projednávány změny ve stávajícím systému valorizace důchodů, ale prozatím nebyla přijata žádná opatření. Třebaže byla podniknuta některá opatření ke zlepšení nákladové efektivity a správy ve zdravotnictví, pokrok v této oblasti byl omezený. Z ukazatelů, jimiž se měří výsledky v nemocničním odvětví, vyplývá, že lékařská péče není vždy poskytována nákladově efektivním způsobem, a přidělování zdrojů komplikují přetrvávající problémy se zavedením systému pro úhrady nákladů, které nemocnicím vznikají. Praktičtí lékaři také podle všeho náležitě neplní úlohu lékařů prvního styku. Veřejné zakázky ve zdravotnictví jsou často provázeny nesrovnalostmi, což nasvědčuje nedostatkům ve správě a dozoru.

- (9) Hlavními úkoly v oblasti daní jsou omezení daňových úniků a docílení toho, aby byl výběr daní pro daňové poplatníky i daňové orgány finančně a časově méně náročný. Dodržování daňových předpisů a boj proti daňovým únikům si Česká republika vytyčila jako priority a v tomto směru podniká řadu kroků. V roce 2015 bylo zavedeno několik opatření, která se týkají přímých i nepřímých daní, a s dalšími opatřeními se počítá pro rok 2016. Náklady na dodržování daňových předpisů jsou však stále příliš vysoké. Daňový systém by pomohlo zjednodušit sjednocení základů daně u daně z příjmů fyzických osob a u příspěvků na zdravotní a sociální zabezpečení, nicméně tato změna nebyla nadnesena a řešení této záležitosti se v současné době ani neplánuje. Pokroku ve zjednodušování daňových příznání a ve větším využívání předvyplněných formulářů schází systematickosti. Namísto zjednodušení systému DPH zavedla Česká republika v roce 2014 její třetí sazbu. Omezeně se pokročilo při zmenšování rozdílů v daňovém zacházení se zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými. Daňové příjmy v České republice jsou i nadále silně založeny na zdanění práce, přičemž poměrně vysokému daňovému zatížení práce čelí pracující s nízkými příjmy, především pak ti, kteří jsou bezdětní. Opatření, jež začínají platit v roce 2015, do určité míry snižují zdanění práce u některých konkrétních skupin, avšak jejich celkový dopad bude omezený. Daně z nemovitostí a ekologické daně (s výjimkou pohonných hmot) jsou stále nízké, a nabízejí tak potenciální prostor pro přesun daňové zátěže aktuálně soustředěné na oblast práce.

⁽¹⁾ Strukturální saldo přepočítává Komise podle společně dohodnuté metodiky na základě informací uvedených v konvergenčním programu.

- (10) Omezený pokrok byl v roce 2014 zaznamenán i u zrychlování reformy regulovaných povolání, ale přechodný národní akční plán přijatý v dubnu 2015 obsahuje řadu konkrétních opatření a kroků, jež mají zlepšit regulační rámec a zrušit neodůvodněné a neúměrné požadavky.
- (11) Řešení korupce, o které Česká republika v posledních letech usiluje, se výrazně zpožďuje. Do nejnovějšího protikorupčního akčního plánu byla zahrnuta řada prioritních oblastí. Plán počítal se zákony o finanční kontrole, státním zastupitelství, financování politických stran a ochraně oznamovatelů, s novou politikou řízení státních podniků a s novelou zákona o svobodném přístupu k informacím. Na přijetí těchto předpisů se ale patrně nepracuje příliš intenzivně. Přijetím a prováděním zákona o státní službě a s ním souvisejících opatření začala Česká republika řešit problematiku efektivnosti a stability veřejné správy. Veřejným investicím stojí v cestě administrativní i regulační překážky bránící plánování investic a také netransparentní a zdoluhavé postupy pro získání územních a stavebních povolení. Řada iniciativ se v posledních letech soustřeďovala na veřejné zakázky, avšak transparentnost zůstává i nadále předmětem pochybností. Veřejné zakázky se totiž stále ještě nezveřejňují v centralizovaném registru. Postupy pro zadávání veřejných zakázek nejsou dostatečně efektivní, protože zadavatelům chybí odpovídající vedení a školení. Také dohled nad systémem zůstává chabý.
- (12) Celková míra zaměstnanosti v zemi je v současné době vysoká, ale stále platí, že některé znevýhodněné skupiny jsou na trhu práce nedostatečně zastoupeny. Patří mezi ně rodiče s malými dětmi, pracovníci s nízkou kvalifikací, lidé s postižením a Romové. Česká republika podnikla některé kroky ke zvýšení efektivnosti a účinnosti veřejných služeb zaměstnanosti. Roste míra zaměstnanosti mezi mladými lidmi a veřejné služby zaměstnanosti se snaží zaměřovat právě na tuto skupinu. Ženám s dětmi komplikuje účast na trhu práce nedostatek kvalitních a cenově dostupných služeb péče o děti a omezené využívání pružné pracovní doby. Česká republika podnikla kroky, aby se dostupnost péče o děti zvýšila, ale politika na podporu veřejné péče o nejmenší děti je i nadále nedostatečná.
- (13) Výsledky vzdělávání se v České republice v posledních letech lepší, ale v zemi přetrvávají strukturální problémy. Účast na terciárním vzdělávání rychle vzrostla, vyvstávají však obavy, že u mladších absolventů terciárního vzdělávání klesá úroveň dovedností. Opožděná reforma vysokého školství, jejíž přijetí se plánuje na rok 2015, by měla zavést akreditaci institucí, striktnější vnitřní zajišťování kvality a širší využívání profilace studentů a zlepšit systémy financování. Do základního vzdělávání je třeba přijmout více učitelů, ale kvůli nízkým platům a negativnímu vnímání profese je těžké do oboru přilákat talentované uchazeče. Nový kariérní systém, který má zlepšit jak nábor učitelů, tak jejich profesní rozvoj, by měl být dokončen v první polovině roku 2015 a zaveden v září 2016. Celkový dopad tohoto systému bude nicméně do značné míry záviset na dostupném financování. Chybí rovněž komplexní přístup k hodnocení a podpoře škol a žáků vykazujících slabé výsledky. Zavedení takového přístupu by ve vzdělávání mohlo přispět k větší efektivnosti a rovnosti. Omezeně se pokročilo v zajišťování inkluzivnějšího vzdělávání, navzdory skutečnosti, že vláda přijala pro oblast vzdělávání komplexní strategii. Mladí lidé se slabým sociálně-ekonomickým zázemím (včetně Romů) vykazují nižší úspěšnost ve vzdělávání i na trhu práce.
- (14) V kontextu evropského semestru provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky České republiky, kterou zveřejnila ve své zprávě o České republice pro rok 2015. Posoudila také konvergenční program a národní program reforem, jakož i opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla České republice adresována v předchozích letech. Vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-ekonomickou politiku v České republice, ale také jejich soulad s pravidly a pokyny Unie, neboť celkovou správu ekonomických záležitostí v Unii je třeba posílit tím, že do rozhodování členských států v budoucnu budou zahrnuty vstupy na úrovni Unie. Doporučení v rámci evropského semestru jsou promítnuta do níže uvedených doporučení č. 1 až 4.
- (15) Na základě tohoto posouzení projednala Rada konvergenční program, přičemž její stanovisko ⁽¹⁾ je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1,

DOPORUČUJE České republice v období 2015–2016:

1. Dosáhnout fiskální korekce ve výši 0,5 % HDP v roce 2016. Dále zlepšit nákladovou efektivnost a správu ve zdravotnictví.

⁽¹⁾ Podle čl. 9 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97.

2. Bojovat s daňovými úniky, zjednodušit daňový systém a provést protikorupční plán. Podniknout opatření ke zvýšení transparentnosti a efektivnosti při zadávání veřejných zakázek, zejména zavedením centrálního registru veřejných zakázek a posílením vedení a dohledu.
3. Snížit vysoké daňové zatížení osob s nízkými příjmy přesunutím daňové zátěže do jiných oblastí. Dále zvýšit dostupnost cenově přijatelných služeb péče o děti.
4. Přijmout reformu vysokého školství. Zajistit odpovídající odbornou přípravu učitelů, podpořit školy vykazující slabé výsledky a podniknout opatření ke zvýšení školní docházky u znevýhodněných dětí, včetně Romů.

V Bruselu dne 14. července 2015.

Za Radu
předseda
P. GRAMEGNA